

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Kurk
Lietuvai

SIB SIŪLYMAS

KELIAS Į SAVARANKIŠKĄ GYVENIMĄ

**Miglė Petrauskaitė
Simona Uvarovaitė**

2021

TURINYS

03	Dokumento paskirtis	20	Sėkmės rodiklių metodika
04	Techniniai SIB struktūravimo klausimai	26	Bazinė SIB struktūra
06	Socialinė problema	32	Priedas: rodiklių vertinimo klausimynas
08	Socialinės intervencijos vystymas	50	Bibliografija

PASKIRTIS

Šis dokumentas yra bazinio SIB aprašo tęsinys. Šio dokumento **tikslas** – remiantis SIB modelio techniniais klausimais, pateikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai preliminarią SIB modelio struktūrą taikant šį paslaugų finansavimo įrankį palydėjimo į savarankišką gyvenimą paslaugoms teikti jaunuoliams, paliekantiems globos sistemą ar socialinę riziką patiriančią šeimą.

- Pirmame skyriuje yra aprašoma **socialinė problema**, kurios sprendimas būtų finansuojamas per SIB modelį.
- Antrame – **socialinė intervencija**, kuri būtų finansuojama per SIB'ą.
- Trečiame skyriuje pateikiami **programos tikslai bei sėkmės rodiklių metodika**, kuri apibrėžia, kokį pokytį norime sukurti taikydami SIB modelį palydėjimo paslaugoms finansuoti.
- Ketvirtame skyriuje pateikiame **SIB modelio bazinę struktūrą**, kurioje apžvelgiame modelio šalis-vykdytojas, jų pagrindines užduotis ir funkcijas Lietuvos teisinėje aplinkoje.

PAGRINDINIAI SIB STRUKTŪRAVIMO KLAUSIMAI

Kuriant SIB modelį, svarbu atsakyti į šiuos klausimus –

1. Socialinės problemos nustatymas (6–8 psl.)

- Kokią socialinę problemą sprendžiame?
- Kokie struktūriniai veiksniai apsunkina šią problemą?
- Ar yra aiškus poreikis socialiniams pokyčiams ar sprendimams?

2. Socialinės intervencijos vystymas (8–20 psl.)

- Kaip spręsimė socialinę problemą?
- Koks yra palydėjimo paslaugų tikslas?
- Kaip apibrėžta tikslinė grupė?
- Kokie yra šios tikslinės grupės poreikiai?
- Kaip šie poreikiai skiriasi tikslinėje grupėje?
- Kaip apibrėžta projekto apimtis?
- Kuriose savivaldybėse matomas didžiausias šių paslaugų poreikis?
- Kokiais kriterijais vadovaujantis bus atrenkami programos dalyviai?
- Kaip bus identifikuojami programos dalyviai?
- Koks yra šių paslaugų teisinis pagrindas?
- Ar yra pajėgių organizacijų, dirbančių šioje srityje?
- Ar yra sėkmingų socialinių programų vykdytų šiai problemai spręsti?

PAGRINDINIAI SIB STRUKTŪRAVIMO KLAUSIMAI

3. Sėkmės rodiklių nustatymas (20–26 psl.)

- Pagal kokius sėkmės rodiklius matuosime programos veiksmingumą?
- Pagal ką matuosime poveikį?

4. Bazinio SIB modelio struktūra (26–32 psl.)

- Pagrindinės užuotys, veikla ir papildoma informacija kiekvienai šaliai-dalyvei egzistuojančiame teisiniame kontekste Lietuvoje.

SOCIALINĖS PROBLEMOS NUSTATYMAS

Kokią socialinę problemą sprendžiame?

Lietuvoje kasmet bent 1,000 jaunuolių palieka globos sistemą [1]. Didžioji dauguma (>67%) buvusių auklėtinių teigia, jog atėjus laikui pradėti savarankišką gyvenimą, jie tam jautėsi nepasiruošę [2]. Tuo tarpu tik 38% savivaldybių yra teikiama palydėjimo į savarankišką gyvenimą paslauga [3].

Buvę globos namų auklėtiniai, lyginant su bendraamžiais, turi mažiau socialinių ir finansinių išteklių susidoroti su įvairiais iššūkiais ir gerokai dažniau patiria socialinę atskirtį bei susiduria su iš to kylančiomis problemomis:

Išsilavinimas: Remiantis keliais tarptautiniais tyrimais, net iki dviejų trečdalių buvusių globos namų auklėtinių nebaigia vidurinės mokyklos ir neįgyja pagrindinio išsilavinimo. Tik 4% siekia aukštojo išsilavinimo [4].

Užimtumas: Buvusių globos namų auklėtinių dalyvavimas darbo rinkoje būna gan fragmentiškas, jie dažniau dirba mažai apmokamą, nekvalifikuotą darbą. Vieno užsienio tyrimo duomenimis, buvę globos namų auklėtiniai 44% dažniau patiria ilgalaikę bedarbystę [5].

Ankstyva tėvystė: Lyginant su bendraamžiais, šie jaunuoliai dažniau tampa vienišais tėvais. Globos įstaigose gyvenusios merginos itin pažeidžiamos—tyrimų duomenimis, jos net tris kartus dažniau tampa vienišomis motinomis [6].

Sveikata: Globos įstaigose augę jaunuoliai nuo trijų iki septynių kartų dažniau patiria įvairias sveikatos, raidos ir emocines problemas, nei panašiomis socioekonominėmis sąlygomis gyvenantys bendraamžiai. Šiems jaunuoliams yra būdingas rūkymas, narkotinių medžiagų, alkoholio vartojimas bei įvairūs psichikos sutrikimai [7].

Savarankiškumas: Bent 25% buvusių globotinių tam tikrą laiką gyvena iš valstybės skiriamų socialinių pašalpų [8]

Dėl šių priežasčių, buvę globos namų auklėtiniai yra viena pažeidžiamiausių visuomenės grupių, patirianti didelę skurdo ir socialinės atskirties riziką.

Perėjimas į savarankišką gyvenimą—tai sudėtingas pereinamasis periodas prieš suaugusiųjų gyvenimą bei esminis metas pagalbai šiems jaunuoliams tapti pilnaverte visuomenės dalimi.

Perėjimo į savarankišką gyvenimą etapas turėtų byloti kokybiškų palydėjimo paslaugų organizavimą ir teikimą jaunuoliams, siekiant sėkmingos jų integracijos visuomenėje.

Kokie struktūriniai veiksniai apsunkina šią problemą?

Palydėjimo paslaugų (apsaugoto būsto, saviugdos, pagalbos tęsiant mokslus) prieinamumo ir kompleksiškumo trūkumas—egzistuojantis socialinių paslaugų katalogas bei jame apibrėžtos paslaugos nesudaro prielaidų reikiamos pagalbos gavimui [9]. Savivaldybės nėra įpareigosos sudaryti paramos planų. Jaunuoliai neįgyja tinkamo išsilavinimo ir paklausių darbo rinkoje profesijų. Nesukurta teikiamų paslaugų stebėsenos sistema (neanalizuojami paslaugų poreikiai) [10].

Efektyvių tarpsektorinio bendradarbiavimo švietimo, sveikatos ir socialinėje srityse formų trūkumas nacionaliniame lygmenyje—nėra sukurtas teisinis reguliavimas tarpsektoriniam bendradarbiavimui. Trūksta teisinio reguliavimo užtikrinančio tarpinstitucinį bendradarbiavimą teikiant kompleksines jaunuolių poreikius atitinkančias paslaugas [10].

Finansavimo mechanizmai nėra tvarūs—finansavimo programos yra trumpalaikės, todėl nepakankamos siekiant tvarių, ilgalaikių tikslų. Savivaldybės neturi finansinių resursų individualių, ilgalaikių paslaugų teikimui. Į NVO tvarumą, gebėjimus investuojama tik iš užsienio donorų programų [10,11].

NVO silpnai įtraukiamos į socialinių problemų sprendimą, viešųjų paslaugų tiekimą (įtrauktis tesiekia 7%)—NVO trūksta gebėjimų užtikrinti, kad paslaugos būtų teikiamos kokybiškai. Tam tikrose savivaldybėse nėra pajėgių paslaugas galinčių teikti NVO. Institucijos (nac. ir savivaldos lygmenyje) nepasitiki NVO gebėjimais užtikrinti kokybę [10,11].

Ar yra aiškus poreikis socialiniams pokyčiams ar sprendimams?

Socialinės atskirties rizika Lietuvoje vis dar viena aukščiausių Europoje [12]. Tad yra itin svarbu priimti sprendimus įsisenėjusias problemas mėginti spręsti kitaip, teikiant pirmenybę rezultatams, o ne paslaugų kiekiui.

Palydėjimo paslaugų vystymas ir plėtra, jų kokybės kėlimas yra įrašyti į SADM šeimos plėtros planą. Dėl mažo palydėjimo paslaugų prieinamumo savivaldybėse (38%), yra aiškus poreikis pokyčiams.

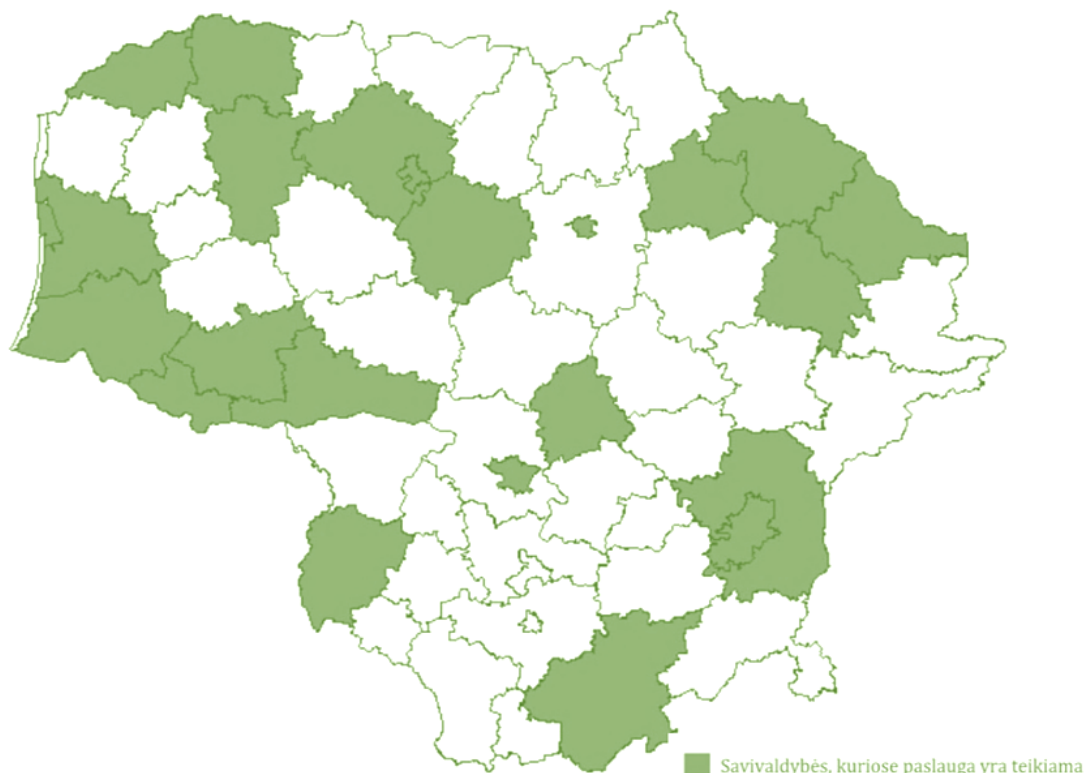
2 SOCIALINĖS INTERVENCIJOS VYSTYMAS

Kaip spręsimė socialinę problemą?

Palydėjimo į savarankišką gyvenimą paslauga apima socialines paslaugas, teikiamas tuo metu, kai jaunuoliai rengiasi palikti globos instituciją, rūpintojo ar socialinę riziką patiriančios šeimos namus arba jau yra pradėję savarankiškai gyventi, tačiau, siekiant jaunuolio pilnavertiškos integracijos į visuomenę ir savarankiškumo užtikrinimo, jam toliau teikiamos paslaugos ir parama [13].

Remiantis 2019 m. duomenimis, palydėjimo paslauga buvo teikiama tik 23 savivaldybėse, t.y. 62% savivaldybių jaunuoliams nebuvo prieinama ši paslauga (žr. 1 pav.) [3]:

2.1 paveikslas—Savivaldybės, kuriose 2019 metais buvo teikiamos palydėjimo į savarankišką gyvenimą paslaugos.

Šaltinis: BGI Consulting

Koks yra palydėjimo paslaugų tikslas?

Užtikrinti, kad visiems mažiau galimybių turintiems 16–24 metų jaunuoliams būtų prieinama ir suteikiama reikalinga konsultacinė, psichosocialinė ir kita pagalba bei tikslinės paslaugos, siekiant šių jaunuolių sėkmingos adaptacijos bendruomenėje, pereinant į savarankišką gyvenimą [13].

Kaip apibrėžta tikslinė grupė?

16-24 m. amžiaus asmenys besiruošiantys palikti arba neseniai palikę globos įstaigas, taip pat jaunuoliai iš šeimų, patiriančių socialinės atskirties riziką.

Kokie yra šios tikslinės grupės poreikiai?

2.1 lentelė—Tikslinės grupės poreikiai bei reikalingos paslaugos.

Poreikis	SOCIALINIŲ PASLAUGŲ KATALOGE NUMATOMOS PASLAUGOS	EKSPERTŲ ĮŽVALGOS IR PAPILDYMAI	
Socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymas	Individualių poreikių įvertinimas	–	
	Savarankiško gyvenimo plano sudarymas ir įgyvendinimas	–	
	Psichologinės pagalbos teikimas	<i>Sveikatos tema neturėtų būti siaurinama—reikalingas platesnis požiūris į sveikatą, kadangi laiku suteiktos sveikatos paslaugos dažnai lemia geresnę psichinę sveikatą.</i> <i>Ekspertai taip pat sutarė, kad taip pat svarbu įtraukti ir jaunuolių aprūpinimą higieninėmis priemonėmis</i>	
Profesinio orientavimo ir karjeros konsultacijos	Perėjimo į savarankišką gyvenimą paslauga	<i>Profesinis orientavimas taip pat turėtų būti įtrauktas tarp siūlomų paslaugų siekiant padėti jaunuoliams išsigryninti mokslo ir tolimesnės karjeros tikslus ir planą, kaip jų siekti.</i> <i>Teisinė pagalba jaunuoliams taip pat buvo įvardyta tarp palydėjimo į savarankišką gyvenimą paslaugų, kurių nėra kataloge, bet yra reikalingos</i>	
Bendrosios socialinės paslaugos – informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas			
	Gyvenamoji vieta bendruomenėje	Apgyvendinimas jaunimo namuose	–
		Apgyvendinimas savarankiškame būste	–

Šaltinis: autorių sudaryta lentelė remiantis ekspertine konsultacija su NVO teikiančiomis palydėjimo paslaugas, dirbančiomis su jaunimu ar nagrafinėjančiomis jaunimo socialinės atskirties priežastis.

Kaip šie poreikiai skiriasi tikslinėje grupėje?

Paslaugų lygis, ypač apgyvendinimo paslauga, priklauso nuo jaunuolio savarankiškumo lygio ir jo galimybių gyventi nuomojamame, nuosavame būste ar mokymo įstaigos bendrabutyje. Pagalba turi būti teikiama, atsižvelgiant į jaunuolio situaciją, įsiklausant į jo norus, lūkesčius, abejones bei baimes, o taip pat motyvuoti jaunuolį ir suteikti jam galimybes apsispręsti dėl savo gyvenimo tikslų bei atlikti su jo gyvenimu susijusias užduotis savarankiškai [13].

Siekiant atliepti individualius jaunuolio poreikius, paslaugos galėtų būti teikiamos šiais etapais:

Pasiruošimas: Jaunuoliai esantys globos sistemoje, kuriems būtų suteikiamos ankstyvos intervencijos paslaugos, ruošiant juos savarankiškam gyvenimui bei teikiant reikalingas paslaugas dar esant globos sistemoje.

Perėjimas: Jaunuoliai, paliekantys globos sistemą arba rizikas patiriančią šeimą sulaukę pilnametystės, kuriems būtų teikiamos reikalingos paslaugos pradedant savarankišką gyvenimą.

Palaikymas: Jaunuoliai, kurie gyvena savarankiškai, tačiau susiduria su įvairiais gyvenimo sunkumais, ir palydėjimo paslaugų poreikį yra įvertinęs atvejo vadybininkas.

Kaip apibrėžta projekto apimtis?

- **Tikslinės grupės apimtis:** 250-400 jaunuolių
- **Geografinė apimtis:** tvirtinama
- **Optimali programos trukmė:** 4-5 metai

Kuriose savivaldybėse matomas didžiausias šių paslaugų poreikis?

2021 m. I ketv. apklausos duomenimis, 2022–2023 metais Lietuvos savivaldybių valstybinėse globos įstaigose bus tiek 18 metų sulaukusių jaunuolių:

2.2 lentelė—18-mečių skaičius globos įstaigose 2022–2023 metais.

Savivaldybė	Kiek jaunuolių taps pilnamečiais 2022 m.?	Kiek jaunuolių taps pilnamečiais 2023 m.?
Akmenės r.	6	2
Alytaus m.	4	6
Alytaus r.	2	1
Anykščių r.	2	3
Birštono	0	0
Biržų r.	2	3
Druskininkai	0	0
Elektrėnų	5	
Ignalinos r.	1	5
Jonavos r.	2	3
Joniškio r.	6	2
Jurbarko r.	1	4
Kaišiadorių r.	1	3
Kalvarijos	2	5
Kauno m.	14	10
Kauno r.	18	
Kazlų Rūdos	2	2
Kėdainių r.	13	
Kelmės r.	2	4
Klaipėdos m.	10	5
Klaipėdos r.	1	6
Kretingos r.	0	1
Kupiškio r.	7	2
Lazdijų r.	0	1
Marijampolė	2	
Mažeikių r.	1	3

Molėtų r.	7	4
Neringos	0	0
Pagėgių	3	3
Pakruojo r.	4	3
Palangos m.	0	0
Panevėžio m.	4	4
Panevėžio r.	5	2
Pasvalio r.	2	0
Plungės r.	5	
Prienų r.	4	3
Radviliškio r.	2	4
Raseinių r.	7	2
Rietavo	0	0
Rokiškio r.	1	0
Skuodo r.	4	3
Šakių r.	2	2
Šalčininkų r.	1	4
Šiaulių m.	13	13
Šiaulių r.	8	7
Šilalės r.	3	1
Šilutės r.	2	2
Širvintų r.	0	0
Švenčionių r.	4	2
Tauragės r.	0	2
Telšių raj.	3	1
Trakų r.	4	1
Ukmergės r.	6	2
Utenos r.	2	0
Varėnos r.	4	2
Vilkaviškio r.	8	7
Vilniaus m.	33	36

Vilniaus r.	4
Visagino	2
Zarasų r.	

Šaltinis: Autorių organizuota savivaldybių apklausa, 2021 m. I ketv.

Daugiausia pilnamečių tikimasi turėti didžiuosiuose Lietuvos miestuose – Vilniuje, Kaune bei Kauno rajone, Klaipėdoje, Šiauliuose. Siekiant didinti palydėjimo paslaugų prieinamumą šalies regionuose bei mažesnėse savivaldybėse, siūloma paslaugas teikti skirstant į klasterius, kuomet kiekvienam didžiajam miestui bus priskiriamos kelios mažesnės savivaldybės, kur potencialiai paslaugas vystytų nevyriausybinių organizacijos (žr. 2 lentelę ir 2 pav.).

2.2 paveikslas—siūlomi savivaldybių klasteriai.

Šaltinis: LT Vikipedija

2.3 lentelė—klasteriai bei tikslinės grupės apimtis.

	Savivaldybė	Pilnamečiai 2022	Pilnamečiai 2023	Iš viso savivaldybėje	Iš viso klasteryje
Vilniaus klasteris	Elektrėnų	5		5	102
	Šalčininkų r.	1	4	5	
	Širvintų r.	0	0	0	
	Švenčionių r.	4	2	6	
	Trakų r.	4	1	5	
	Ukmergės r.	6	2	8	
	Vilniaus m.	33	36	69	
	Vilniaus r.	4		4	
Kauno klasteris	Birštono	0	0	0	80
	Jonavos r.	2	3	5	
	Kaišiadorių r.	1	3	4	
	Kauno m.	14	10	24	
	Kauno r.	18		18	
	Kėdainių r.	13		13	
	Prienų r.	4	3	7	
	Raseinių r.	7	2	9	
Klaipėdos klasteris	Klaipėdos m.	10	5	15	34
	Klaipėdos r.	1	6	7	
	Kretingos r.	0	1	1	
	Neringos	0	0	0	
	Palangos m.	0	0	0	
	Šilutės r.	2	2	4	
	Skuodo r.	4	3	7	
Šiaulių klasteris	Akmenės r.	6	2	8	76
	Joniškio r.	6	2	8	
	Kelmės r.	2	4	6	

	Pakruojis r.	4	3	7	
	Radviliškio r.	2	4	6	
	Šiaulių m.	13	13	26	
	Šiaulių r.	8	7	15	
Panevėžio klasteris	Biržų r.	2	3	5	32
	Kupiškio r.	7	2	9	
	Panevėžio m.	4	4	8	
	Panevėžio r.	5	2	7	
	Pasvalio r.	2	0	2	
	Rokiškio r.	1	0	1	
Alytaus klasteris	Alytaus m.	4	6	10	20
	Alytaus r.	2	1	3	
	Druskininkai	0	0	0	
	Lazdijų r.	0	1	1	
	Varėnos r.	4	2	6	
Marijampolės klasteris	Kalvarijos	2	5	7	32
	Kazlų Rūdos	2	2	4	
	Marijampolė	2		2	
	Šakių r.	2	2	4	
	Vilkaviškio r.	8	7	15	
Utenos klasteris	Anykščių r.	2	3	5	26
	Ignalinos r.	1	5	6	
	Molėtų r.	7	4	11	
	Utenos r.	2	0	2	
	Visagino	2		2	
	Zarasų r.			0	
Tauragės klasteris	Jurbarko r.	1	4	5	17
	Pagėgių	3	3	6	
	Šilalės r.	3	1	4	
	Tauragės r.	0	2	2	
Telšių klasteris	Mažeikių r.			0	9

	Plungės r.	5		5
	Rietavo	0	0	0
	Telšių raj.	3	1	4
<i>Per metus:</i>		250	178	428

Šaltinis: Autorių organizuota savivaldybių apklausa, 2021 m. I ketv.

Kokiais kriterijais vadovaujantis bus atrenkami programos dalyviai?

Jaunuoliai nuo 16 metų, gyvenantys globos įstaigoje, rūpintojų šeimoje, globos centre, šeimynoje ar rizikas patiriančioje šeimoje;

Jaunuoliai, kurie palieka globos įstaigas, globos centrus, rūpintojų ar šeimos namus ir pradeda savarankišką gyvenimą;

Jaunuoliai, kurie gyvena savarankiškai, tačiau susiduria su įvairiais gyvenimo sunkumais, ir palydėjimo paslaugų poreikį yra įvertinęs atvejo vadybininkas.

Kaip bus identifikuojami programos dalyviai?

Programos dalyviai bus identifikuojami remiantis informacija, gaunama iš:

- **Socialinės globos įstaigų**, nurodančių visus jaunuolius, sulaukusius 16 metų;
- **Globos centrų**, nurodančių 16 metų jaunuolius, kuriems ši paslauga yra reikalinga;
- **Socialinių darbuotojų**, dirbančių su rizikas patiriančiomis šeimomis, kuriose nėra tinkamai užtikrinamas jaunuolių savarankiškumo ugdymas;
- **Jaunimo erdvių**, nurodančių jaunuolius, kuriems palydėjimo paslaugos yra aktualios.
- **Pačių jaunuolių**, kurie norėtų tokią paslaugą gauti; Kitų su jaunimu dirbančių įstaigų ar organizacijų.

Koks yra šių paslaugų teisinis pagrindas?

Kiekviena savivaldybė, įgyvendindama Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo bei Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatas dėl jaunimo politikos, turi užtikrinti palydėjimo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje gyvenantiems mažiau galimybių turintiems jaunuoliams. Palydėjimo paslaugų teikimo funkcijos gali būti pavedamos savivaldybės steigiamai ar esamai socialinių paslaugų įstaigai arba šios paslaugos gali būti perkamos iš nevyriausybinių organizacijų.

Organizuojant palydėjimo paslaugas, prioritetas teikiamas nevyriausybiniams organizacijoms.

Ar yra pajėgių organizacijų, dirbančių šioje srityje?

Labdaros paramos fondas „SOS Vaikų kaimai“

Organizacijos kasdienio darbo tikslas – pilnavertėse šeimose augantys laimingi vaikai. „SOS Vaikų kaimai“ pagalbai jaunuoliams yra įkūrę jaunimo namus. Šių namų programų dalyviai – pilnametystės arba 16-os sulaukę SOS Vaikų kaimo ilgalaikėje globoje gyvenę paaugliai, norintys pradėti savarankišką gyvenimą. Čia jaunuoliai įgauna vis daugiau atsakomybės bei laisvės, ruošiasi savarankiškam gyvenimui bei gauna visokeriopą socialinių darbuotojų ir specialistų pagalbą įgyjant išsilavinimą bei įsidarbinant. Palikę jaunimo namus, jaunuoliai turi galimybę dalyvauti Pusiaus savarankiško gyvenimo programoje, kur jų namais tampa nuomojami būstai, o ne jaunimo namai [14].

VšĮ „Actio Catholica Patria“

Pagrindinis šios organizacijos tikslas yra savarankiškam gyvenimui pasiruošęs jaunas žmogus. Savarankiškumas čia suprantamas kaip būseną, kai žmogus geba pasirūpinti savimi bei jo aplinkoje esančiais artimaisiais ir yra laimingas kaip individas bei bendruomenės narys. Organizacijai priklauso savarankiškumo ugdymo centras „Kitaip“, kurio tikslas – paruošti globos namus paliekantį ar palikusį asmenį savarankiškam gyvenimui, padėti susirasti mokymosi įstaigą ar darbą ir jame likti [15].

VšĮ „Vaikų ir paauglių socialinis centras“

Tai ne pelno siekianti, nevyriausybinė organizacija, kuri rūpinasi socialiai pažeistais vaikais ir jų šeimomis. Čia teikiama stacionari socialinė globa, ugdymo ir socialinės paslaugos be tėvų likusiems vaikams. Centras veikia įvairiomis kryptimis – teikiama vaikų trumpalaikė ir nuolatinė globa, teikiami mokymai specialistams ir tėvams, įkurtas vaikų dienos centras, jaunimo namai bei savarankiško gyvenimo namai. Jaunimo namuose jaunuoliai visapusiškai ruošiami savarankiškam gyvenimui – mokosi gaminti maistą, planuoja pirkinius, mokomi savarankiškai kreiptis į sveikatos, socialinės rūpybos bei kitas įstaigas. Jiems padeda socialiniai darbuotojai, psichologai, socialiniai pedagogai [16].

Kitos organizacijos, kurios planuoja pradėti teikti palydėjimo paslaugas jaunuoliams arba dirbančios šioje srityje:

Maltiečiai teikia paslaugas socialinę atskirtį patiriančioms visuomenės grupėms, tarp jų–vienišiemis seneliams, stokojančiose šeimose augantiems vaikams, neįgaliesiems, sunkumus išgyvenantiems asmenims, pabėgėliams. Maltiečiai yra viena stipriausių organizacijų Lietuvoje, dirbančių didesnės socialinės sanglaudos tikslais [17].

Caritas dirba teikdami pagalbą pažeidžiamiesiems, socialinę atskirtį patiriantiems ir stokojančioms asmenims, įskaitant ir jaunimą, kurie gyvena sunkumus patiriančiose šeimose ar buvo patekę į sudėtingas situacijas. Šioje organizacijoje dirbantys asmenys siekia, kad „kiekvienas jaunuolis augtų tvirtesnis, labiau pasitikėtų savimi ir galėtų rasti savo vietą visuomenėje“ [18].

„Palydėjimas į savarankišką gyvenimą yra stiprus trumpalaikis impulsas, kuris gali įkvėpti motyvacijos, pasitikėjimo savimi, kad jauni žmonės ir toliau stengtųsi tapti visaverčiais visuomenės nariais.“

Kristina Jurjonė

„Projektų įgyvendinimo grupė“ direktorė

Ar yra sėkmingų socialinių programų vykdytų šiai problemai spręsti?

Nuo 2019 m. vasario mėn. iki 2020 m. vasario mėn. buvo vykdomas palydimosios globos (savarankiško gyvenimo) projektas. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie SADM, įgyvendindama institucinės globos pertvarką, pradėjo palydimosios globos paslaugų projektą kartu su UAB „Projektų įgyvendinimo grupe“.

Šio projekto tikslas – padėti 17-24 m. jaunuoliui išmokti būtinų įgūdžių, kurie padėtų jam tvarkytis su kasdieninio gyvenimo užduotimis. Palydimoji globa projekte apibūdinta kaip ilgalaikė kompleksinė pagalba jaunuoliams, kurie išeina iš globos namų, globėjų, šeimos ar šeimynos ir pradeda savarankišką gyvenimą [19].

Projekto metu suteiktų paslaugų sudėtis:

- Jaunuolio individualių poreikių, jo socialinės aplinkos ir galimų pagalbos šaltinių įvertinimas;
- Savarankiško gyvenimo plano sudarymas, plano įgyvendinimas, koordinuojant bei kontroliuojant teikiamas paslaugas bei kitą pagalbą;
- Paslaugų, reikalingų kompleksiškių jaunuolio problemų sprendimui, prieinamumo užtikrinimas;
- Tarpinstitucinis bendradarbiavimas;
- Psichologinės pagalbos teikimas;
- Jaunuolio palaikymas bei situacijos pokyčio stebėjimas;
- Apgyvendinimo paslauga.

Paslaugos buvo teikiamos **198** jaunuoliams iš Utenos, Kauno, Marijampolės, Šiaulių Telšių, Tauragės bei Klaipėdos apskričių. Vykdydami palydimosios globos paslaugą, paslaugos tiekėjai buvo finansuojami iš Projekto lėšų.

Projekto efektyvumas ir nauda:

- Pasibaigus projektui, savarankišką gyvenimą nuomuojamame būste tęsia **59** jaunuoliai.
- Mokslus tęsia ir aukštųjų mokyklų bendrabučiuose išlieka gyventi **8** jaunuoliai.
- Pasibaigus projektui, dirbančių jaunuolių skaičius – **30**.
- Pasibaigus projektui, dirbančių ir besimokančių jaunuolių skaičius – **31**.
- Per metus šia paslauga pasinaudojo **198** jaunuoliai, buvo išnuomota per **50** butų, **46** jaunuoliai gyvenamąjį būstą žadėjo nuomotis toliau [19].

3 SĖKMĖS RODIKLIAI

Kaip bus nustatomos programos metu teikiamos individualios paslaugos ir siekiami rezultatai?

Atsakant į šį klausimą būtų prasminga remtis Palydimosios globos paslaugų teikimo technine specifikacija, kurioje numatoma, kad [20]:

*Programos pradžioje kiekvienam dalyvaujančiam jaunuoliui priskiriamas atvejo vadybininkas (čia—vienas iš SIB programos paslaugų tiekėjų), kuris pradeda darbą nuo apsilankymo jaunuolio gyvenamojoje vietoje (globos namuose ar rizikos šeimoje). Čia jis susipažįsta su jaunuoliu, užmezga pasitikėjimu ir pagarba grįstus santykius, paaiškina, kad jo dalyvavimas jaunuolio gyvenime yra susijęs su tuo, kad būtų užtikrintas pasirengimas sklandžiam perėjimui į savarankišką gyvenimą. Jaunuolis supažindinamas su planuojama teikti paslauga bei jos tikslu, **sudarant galimybę jam pareikšti savo nuomonę** bei pasiūlymus dėl šios paslaugos teikimo pobūdžio ir intensyvumo.*

*Tuomet kartu su jaunuoliu sudaromas **savarankiško gyvenimo planas** (toliau—**SGP**). Sudarant SGP taip pat dalyvauja jaunuolis, jo pasirinktas „savas asmuo“ (jeigu toks yra), esant poreikiui—ugdymo įstaigos, kurią jis lanko, atstovas, ar kiti jaunuolio gerove suinteresuoti asmenys.*

*Plano sudarymo metu **identifikuojami jaunuolio poreikiai**, susiję su reikalinga rūpyba, sveikatos priežiūra, ugdymu, lavinimu, technine ir metodine pagalba, parenkamos poreikiams tenkinti reikalingos priemonės, pagalbos būdai, reikiamų specialistų komanda. Taip siekiama maksimaliai patenkinti kokybišką pasirengimo savarankiškam gyvenimui poreikį konkrečiu atveju. Plane numatomas jaunuoliui priklausančios kitų įstaigų (vaiko teisių apsaugos skyriai, seniūnijos socialiniai darbuotojai, švietimo, ugdymo, sveikatos apsaugos, teisėsaugos ir kt.) teikiamos pagalbos koordinavimas. Taip pat turi būti užfiksuotos rūpintojų pastangos bendradarbiauti su vaiko tėvais ir/ar kitais artimaisiais, jeigu tokia galimybė yra. SGP sudaromas, **įvertinus jaunuolio savarankiškumo lygį** bei nustatytus **individualius poreikius** ir įtraukiant visus galimus (profesinio orientavimo, karjeros specialistus, psichologą, socialinį pedagogą, socialinį darbuotoją ir/ar kitus specialistus) paslaugos teikimo dalyvius.*

Kaip bus apibrėžiamos programos metu teikiamų paslaugų sritys? Kokie yra su šiomis sritimis susiję siektini tikslai?

Programos metu teikiamas palydėjimo paslaugas siūloma skirstyti į šias sritis [21]:

- **Būstas.** Siekiant šios srities rodiklių teikiamos paslaugos jaunuoliams, kurie dėl įvairių priežasčių negali savarankiškai gyventi savo ar kitame būste (pvz.: bendrabutyje ar artimųjų namuose). Jaunuolių apgyvendinimas vykdomas pagal socialines paslaugas reglamentuojančius teisės aktus.

Tikslas: Jaunuolis(-ė) turi stabilų, saugų ir jo poreikius atitinkantį būstą.

- **Sveikata ir gerovė.** Šios srities rodikliai nustato jaunuolio fizinės, psichinės ir emocinės sveikatos poreikius ir leidžia atvejo vadybininkams suprasti, ar šie poreikiai yra identifikuoti ir, esant poreikiui, gydomi.

Tikslas: Jaunuolis(-ė) turi gerą fizinę, emocinę ir psichinę sveikatą.

- **Santykiai.** Santykių rodikliai parodo jaunų žmonių socialinių ryšių kiekį ir kokybę. Santykiai yra labai svarbūs globos sistemoje esančių ir ją paliekančių jaunuolių tarpe. Kokybiški, pozityvūs santykiai teigiamai veikia jauno žmogaus gerovę. Pagrindinė šios srities metrika—tai kontaktų su šeimos nariais bei aplinkiniais dažnumas, nors į šį aspektą atsižvelgiama tik tuo atveju, jei šie kontaktai laikomi tinkamais jaunuoliui(-ei).

Tikslas: Jaunuolis(-ė) palaiko ilgalaikius santykius, kurie yra teigiami, pagrįsti pasitikėjimu ir palaikymu.

- **Pozityvus ir aktyvus laisvalaikis.** Ši sritis vertina aktyvų dalyvavimą teigiamoje socialinėje ir fizinėje veikloje. Pagrindinė šios srities metrika akcentuota į fizinio aktyvumo veiklas, kurias per savaitę atlieka jaunuolis(-ė). Rodikliai, vertinantys teigiamą dalyvavimą bendruomeninėse veiklose yra jaunuolio(-ės) įsitraukimo į šias veiklas dažnumas bei prieinamumas prie šių veiklų.

Tikslas: Jaunuolis(-ė) yra socialiai aktyvus(-i), turi laisvalaikį ir yra įsitraukęs į bendruomenės veiklas.

- **Finansinis stabilumas.** Šie rodikliai nustato jaunuolio(-ės) finansinę padėtį ir visas pinigines problemas, kurias reikia spręsti. Pagrindinė metrika yra susijusi su jaunuolio(-ės) finansine padėtimi, įskaitant gebėjimą savarankiškai įsigyti būtiniausius daiktus.

Tikslas: Jaunuolis(-ė) gauna pajamas ir sugeba tvarkyti savo finansus.

- **Darbas, mokslas ir studijos.** Šioje srityje daugiausia dėmesio skiriama esamam globos sistemą paliekančio jaunuolio(-ės) užimtumui, taip pat kitiems veiksniams, leidžiantiems jauniems žmonėms tobulėti akademiškai ir profesionaliai. Šioje srityje pateikiami du pagrindiniai su švietimu ir užimtumu susiję rodikliai, kurie parodo dabartinį jaunuolio(-ės) statusą.

Tikslas: Jaunuolis(-ė) gauna tinkamą mokyklinį, profesinį ar aukštąjį išsilavinimą arba dirba, taip siekdamas(-a) savo užsibrėžtų tikslų.

Papildomų rodiklių sritys:

- Gyvenimo įgūdžiai ir socialinė įtrauktis
- Įtrauktis (mokymosi sunkumai)
- Ankstyva tėvystė

„Šie jaunuoliai dažnai nėra pakankamai pasirengę savarankiškam gyvenimui ir tai tampa jų socialinės atskirties priežastimi. Todėl palydėjimo, palaikymo procesas šiame jaunuolių gyvenimo etape yra labai svarbus“

Jūratė Dagienė

3.1 paveikslas—palydėjimo paslaugų poreikio ir sėkmės rodiklių piramidė

Sukurta remiantis Social Finance (2017) [21]

Kaip bus nustatomi ir vertinami programos rezultatai? Kokius sėkmės rodiklius taikysime?

- Programa pradedama atvejo vadybininkui sudarius individualų **savarankiško gyvenimo planą (SGP)** kiekvienam programoje dalyvaujančiam jaunuoliui. Šiame plane būtų numatomi programos dalyvio tobulėjimo tikslai švietimo, užimtumo, finansinio stabilumo bei kitose poreikių piramidės srityse (žr. 3.1 pav.), kurių bus siekiama programos laikotarpiu.
- Sudarant SGP, atvejo vadybininkai į planą turi įtraukti **bent keturias** siekiamų rodiklių sritis iš pateiktos poreikių piramidės. Dvi sritys yra privalomos: **1) Darbas, mokslai ir studijos; 2) Sveikata ir gerovė.** Likusios dvi sritys yra parenkamos pagal jaunuolio poreikius. Pateiktiems rodikliams taikoma balų sistema, kuria remiantis atvejo vadybininkai individualiai įvertintų, ar jaunuolis pasiekė teigiamų rezultatų.
- Tokiu būdu numatant rodiklių spektrą, apimantį įvairias sritis, atvejo vadybininkams būtų **suteikiama lankstumo** siekiant numatytų rezultatų ir atliepant individualius jaunuolių poreikius. Pvz., jei jaunuoliui nėra aktualus nuomojamo būsto rodiklis, jo sėkmė ruošiantis savarankiškam gyvenimui gali būti vertinama remiantis kitais rodikliais—pavyzdžiui, santykiais su aplinkiniais ar finansiniu stabilumu—taip stiprinant tuos įgūdžius, kurie yra aktualiausi jaunuoliui. Maksimali pasirinktų rodiklių balų suma atitiktų 100% viso siekiamo rezultato.
- Šiame pradiniam etape atvejo vadybininkas kartu su jaunuoliu atidžiai peržiūri pasirinktų sričių klausimus ir įsivertina **bazinę situaciją**. Tie patys klausimai yra vertinami programos pabaigoje siekiant nustatyti **pokyčio mastą**.
- Programos metu yra siekiama surinkti maksimalų balų skaičių pagal pasirinktus rodiklius (Pvz. suminis visų pasirinktų rodiklių iš keturių skirtingų sričių balų skaičius yra 48—tai būtų 100% siekiamo rezultato).
- **Sėkmė** būtų matuojama pagal tai, ar pavyko pasiekti programos pradžioje išsikeltų suminių rodiklių rezultatų. Programa skaitoma sėkminga, jei paslaugų tiekėjai bendrai pasiekia **bent 80%** maksimalaus balų skaičiaus (skaičiuojamas visų programos dalyvių pasiekimų vidurkis ir nustatoma ar tai atitinka 80% bendro suminio rezultato). Rezultatų tikrinimas būtų **kryžminis**—dalį duomenų renka atvejo vadybininkai, dalis duomenų tikrinama registruose. Programos sėkmės vertinimą kartą per metus atlieka **nepriklausomas vertintojas**, paskirtas Tarpininko arba Rezultato pirkėjo (SADM).

- **Mokėjimai investuotojams** būtų skaičiuojami pagal pasiekto rezultato proporciją:
  - **<50% pasiekto rezultato:** investicija negražinama;
  - **50%–80%:** gražinama proporcingi investicijos dalis;
  - **>80%:** gražinama visa investicija.
- Mokėjimai investuotojams būtų atliekami **kas du metus** ir turi atitikti **mažiausiai 50% visos investicijos**, nepaisant programos sėkmės (garantuota grąža). Tolimesni mokėjimai atliekami proporcingai, pagal pasiektus rezultatus, kaip nurodyta ankstesniame punkte.

Pavyzdys:

Sudarydamas SGP, atvejo vadybininkas numato šiuos jaunuoliui aktualius siektinus rodiklius:

- Darbas, mokslai ir studijos (maks. 20,5 balo) (privaloma sritis)
- Sveikata ir gerovė (maks. 27 balai) (privaloma sritis)
- Būstas (maks. 19 balų) (pasirinkta sritis)
- Santykiai (maks. 5,5 balo) (pasirinkta sritis)
- Finansinis stabilumas (maks. 15 balų) (pasirinkta sritis)

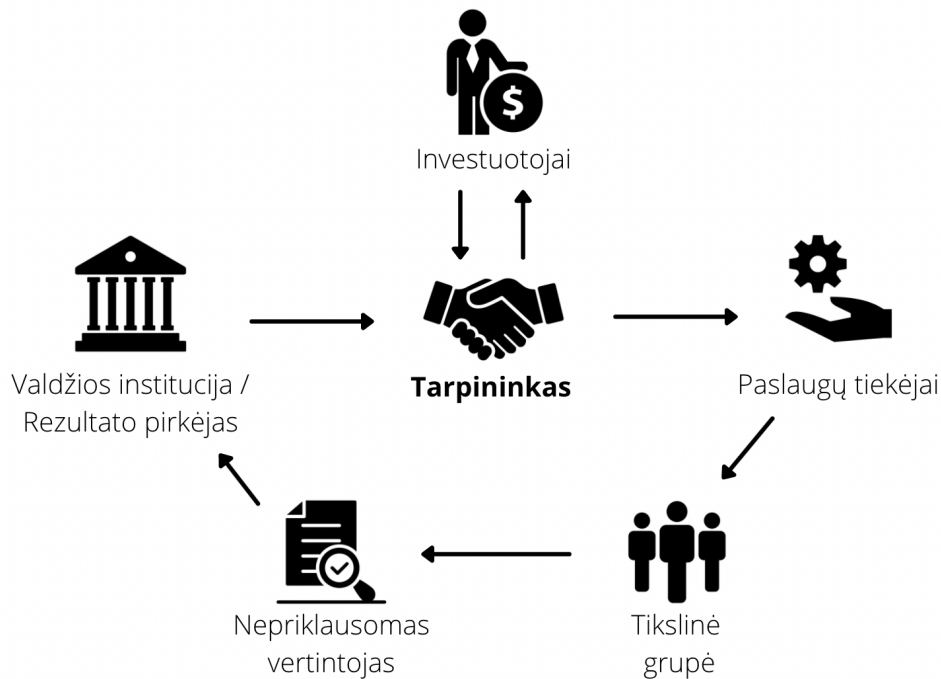
Šių sričių galima maksimali balų suma—87. Tokiu atveju, 87 balai = 100%, o pasiekti rezultatai turėtų siekti ne mažiau 80% šių balų sumos, t.y. 70 balų.

Pagal ką matuosime poveikį, kas bus kontrolinė grupė?

Norint pamatuoti programos metu teikiamų paslaugų poveikį, siūloma sudaryti kontrolinę grupę, kuriai būtų teikiamos palydėjimo paslaugos NE programos pagalba, t.y. jaunuoliams būtų teikiamos palydėjimo paslaugos įprastine tvarka, tose savivaldybių globos namuose, kuriose jau yra teikiama ši paslauga.

4 BAZINĖ ŠIB STRUKTŪRA

4.1 Pav. — Siūloma ŠIB struktūra su Tarpininku:

Kaip atrodytų pagrindinės rolės siūlomame ŠIB modelyje?

- **Valdžios institucija / Rezultato pirkėjas:** Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM)
- **Tarpininkas:** fondus valdanti ne pelno siekianti organizacija (pvz. Atviros Lietuvos fondas) arba institucija, vykdanči fondų valdytojų atrankas (pvz. Invega)
- **Paslaugų tiekėjai:** pajėgiausios su riziką patiriančiu jaunimu ir vaikų globos auklėtiniais dirbančios organizacijos:
  - SOS vaikų kaimas
  - AC Patria
  - Nemenčinės vaikų ir paauglių socialinis centras
  - Matiečiai
  - Caritas
- **Investuotojai:** komerciniai subjektai, akceleratoriai, fondai, atrenkami Tarpininko.

Pagrindinės užduotys

- Išrinkti Tarpininką programai koordinuoti.
- Kartu su Tarpininku sutarti SIB programos sąlygas: trukmę, biudžetą, investicinę grąžą, tikslus, KPIs (pastaruosius patvirtinti su NVO, kai jos bus atrinktos).
- Kartu su NVO atrinkti savivaldybes, kuriose būtų pilotuojamas SIB
- Išrinkti nepriklausomą vertintoją.

Veikla

- Nustato socialinę problemą, kurią norėtų spręsti kitaip, siekdama didesnio socialinio poveikio.
- Skelbia viešąjį pirkimą* Tarpininko rolei atrinkti (skelbia atrankos sąlygas ir techninę užduotį).
- Pilotinis projektas turėtų būti daromas per centralizuotą arba pusiau centralizuotą sistemą dirbant su keliomis savivaldybėmis
- Skelbia viešąjį pirkimą nepriklausomo vertintojo rolei atrinkti.

Papildoma informacija

- Tarpininkas turi išmanyti Lietuvos socialinę politiką, taip pat turėti žinių apie bedradarbiavimą su NVO, sėkmės rodiklių nustatymą ir monitoringą, ilgamečių programų koordinavimą, fondų valdymą.
- Tarpininko komandoje turi būti specialistas (-ai), kurie supranta, kaip socialinio poveikio obligacijų modelį sėkmingai įgyvendinti bendradarbiaujant su viešojo sektoriaus institucijomis.
- Už fondo valdymą Tarpininkui bus mokamas valdymo mokestis, kuris bus mokamas per Tarpininko įsteigtą fondą. Iš valdymo mokesčio, Tarpininkas įsipareigos tinkamai ir efektyviai įgyvendinti rolę, kaip tai aprašyta pirkimo sutartyje.
- *Jei Tarpininką atrinka Invega, galima naudotis Viešųjų pirkimų įstatymo išlyga (3 skirsnis, 6 str., 5 punkt.) ir skelbti konkursą, ne viešąjį pirkimą. Tokiu atveju, Tarpininkas gali būti atrinktas ilgesniam laiko tarpui, atrankos procesas yra lankstesnis.

Pagrindinės užduotys

- Pritraukti privačių investuotojų lėšas į SIB fondą.
- Finansiškai valdyti SIB programą (priimti ir paskirstyti lėšas, pervesti perkančiosios institucijos mokėjimus investuotojams).
- Atrinkti paslaugų tiekėjus.
- „Mokėjimo už rezultatus“ sutarties valdymas
- Pasirūpinti, kad perkančiosios institucijos mokėjimai būtų pagal sutartį paskirstyti investuotojams.

Veikla

- Atrinktas Tarpininkas įsipareigoja SIBo fondui įsteigti ribotos civilinės atsakomybės juridinį asmenį – fondą.
- Tarpininkas į fondą pritraukia atitinkamą dalį nepriklausomų privačių investuotojų lėšų.
- > Tarpininkas skelbia konkursą nevyriausybinėms organizacijoms atrinkti, kurios SIB modelyje prisiims paslaugų tiekėjų rolę.
- > Skiria lėšas iš SIB fondo atrinktų NVO veiklai finansuoti.
- > Veiklos rezultatų pažangos stebėjimas, ataskaitų teikimas investuotojams.
- > Remiantis vertintojo išvadomis, valdžios institucija grąžina sutartą sumą investuotojams.
- > Šie mokėjimai atliekami per Tarpininką, kaip tai numato sutartis.
- > Tarpininkas šias lėšas naudoja atsiskaityti su investuotojais, kaip tai numato KŪBo/įsteigto fondo sutartis.

Papildoma informacija

- Konkrečius numatomų pritraukti nepriklausomų privačių investuotojų lėšų dydis turi būti pateiktas Tarpininko atrankos sąlygose.
- Tarpininkas taip pat sutaria su valdžios institucija, kaip teisiškai atrodytų investuotojų dalyvavimas SIBe (pvz. Komandinės ūkinės bendrijos pagrindu), bei koku būdu bus numatomi mokėjimai ir mitiguojamos rizikos.

(tęsiama)

- Jeigu Tarpininkas buvo atrinktas pagal viešąjį pirkimą, jis turi įgaliojimą toliau atsirinkti tiekėjus pagal sutartą kainodarą konkurso būdu.
- Išgryninamos konkurso sąlygos bei reikalavimai, kaip kad:
  - NVO turi būti savo srities ekspertės, t.y. turėti patirtį teikiant paslaugas nustatytai tikslinei grupei;
  - NVO turi pajėgti šias paslaugas teikti regionuose, kur tokių paslaugų trūksta;
  - Esant reikiamybei, būtų sudaroma NVO koalicija iš kelių pajėgių NVO, kurios nustatytose teritorijose teiktų paslaugas tikslinei grupei.
- Su NVO Tarpininkas pasirašo poveikio pirkimo sutartį (outcomes-based contracting).
- Pvz. jei buvo pasiekta 80%-100% sutarto rezultato, valdžia grąžins atitinkamą dalį investicijos; jei nepasiekta 80% – valdžia negrąžina nieko; jei pasiekta daugiau nei 100% – grąžina sutartą palūkanas kartu su investicija.

Pagrindinė užduotis

- Tiekti paslaugas tikslinei grupei.

Veikla

- Su Tarpininku ir valdžios institucija patvirtina sutartus KPIs – ką realistiška pasiekti per sutartą laikotarpį.
- Siekia programos sutartyje numatytų rezultatų.
- Teikia ataskaitas Tarpininkui

Papildoma informacija

- Paslaugų tiekėjų veikla yra kas sutartą laikotarpį vertinama nepriklausomo vertintojo.

Pagrindinės užduotys

- Atlikti tarpinį bei galutinį programos rezultatų vertinimą.
- Pateikti galutines išvadas perkančiajai institucijai.

Veikla

- Vertintojas perkančiajai institucijai teikia ataskaitas apie programos veiklą:
  - ketvirtines ataskaitas
  - metines ataskaitas
  - kitas ataskaitas, kurių forma ir turinys aptartas sutartyje. Siekia programos sutartyje numatytų rezultatų.
- Išmatuoja sukurtą poveikį: ar programos metu buvo pasiekti sutartyje apibrėžti rezultatai ir sėkmės rodikliai.
- Atitinkamai pateikti išvadą apie tai, koku mastu buvo pasiekta norimų rezultatų.

Papildoma informacija

- Nepriklausomą vertintoją programos pradžioje atrenka ir už jo veiklą sumoka pati valdžios institucija.
- Vertintojas atlieka programos veiklos vertinimus reguliariai, ne tik programos pabaigoje, kad būtų identifikuotos kylančios rizikos.
- Vertinimo ataskaitos yra pateikiamos Tarpininkui bei valdžios institucijai.
- Išsamus ataskaitų turinys, informacijos šaltiniai, ataskaitų formų ir pateikimo būdai bei terminai yra aptarti sutartyje.

The background features a series of grey, curved lines that create a sense of motion and depth. A solid teal rectangle is positioned on the left side, serving as a backdrop for the text.

RODIKLIŲ VERTINIMO KLAUSIMYNAS

RODIKLIŲ VERTINIMO KLAUSIMYNAS

Būstas

Siekiamas rezultatas: Jaunuolis(-ė) turi stabilų, saugų ir jo poreikius atitinkantį būstą.

Ši sritis orientuota į būsto tinkamumą ir stabilumą. Jaunuolių apgyvendinimas vykdomas pagal socialines paslaugas reglamentuojančius teisės aktus. Pagrindinė šios srities metrika yra apgyvendinimo tinkamumas, kuris yra esminė teigiamų būsto rodiklių rezultatų dalis. Būsto rodikliai taikomi tik tiems jaunuoliams, kuriems pagal SGP reikalinga palydėjimo su apgyvendinimu paslauga.

Balai: MIN 0, MAKS 19

RODIKLIAI / KLAUSIMAI	ŠALTINIS	ATSAKYMAS	BALAI
B1: Jei jaunuolis(-ė) pats nuomojasi savo būstą:	SGP		
Ar jaunuolio(-ės) gyvenamojoje patalpoje yra vonios kambarys ir tualetas?		Taip	0,25
		Ne	0
Ar jaunuoliui(-ei) yra prieinamos komunalinės paslaugos? (pvz.: karštas vanduo, elektra, šildymas)		Taip	0,25
		Ne	0
Ar būsto šildymo ir karšto vandens kompensacija atitinka jaunuolio poreikius? <i>Klausimą praleisti, jei jaunuolis nesinaudoja tokia kompensacija</i>		Taip	0,25
		Ne	0
Ar jaunuolis(-ė) supranta, kaip apgyvendinimo paslauga ir su būstu susijusios paslaugos yra skirtos patenkinti jo individualius poreikius, išdėstytus SGP?		Taip	0,25
		Ne	0
Ar jaunuolis(-ė) turi sudarytą ir pasirašytą nuomos sutartį?		Taip	1
		Ne	0
B2: Ar jaunuolis(-ė) turi pakankamai pajamų savo būsto nuomai padengti? <i>Minimalaus atlyginimo gairės</i>	SGP	Taip	3
		Ne	0
B3: Ar jaunuolis(-ė) pajėgia susimokėti komunalinius mokesčius?	SGP	Taip	2
		Ne	0
B4: Ar jaunuolio(-ės) būstas atitinka saugumo standartus? Ar gyvenamoji aplinka, kaimynystė yra saugi? <i>Rakinamos durys,</i>	SGP	Taip	1
		Ne	0

<i>ramūs/taikūs kaimynai, saugus kiemas (saugu tiek dieną, tiek vakare)</i>			
B5: Jei jaunuolis(-ė) išreiškė siekį pradėti gyventi geresnėmis sąlygomis, ar programos laikotarpiu jam pavyko to pasiekti?	SGP	Taip	3
		Ne	0
B6: Ar jaunuolis(-ė) programos metu gyveno tame pačiame būste bent 6 mėnesius (ir ne mažiau nei tris mėnesius būdamas projekto dalyviu)?	SGP	Taip	3
		Ne	1
B7: Ar jaunuolis(-ė) turi pastovią gyvenamąją vietą? <i>Joje gyvena ne trumpiau nei 3 mėn.</i>	SGP	Taip	2
		Ne	0
B8: Ar prie būsto yra patogus susisiekimas? <i>Subjektyvus įvertinimas</i>		Taip	0,5
		Ne	0
B9: Ar jaunuolis(-ė) žino, kaip pasinaudoti valstybės parama būstui? <i>Valstybė padengia 20% būsto vertės</i>	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
B10: Ar jaunuolis(-ė) geba rūpintis savo aplinka? <i>Pataisyti gedimus, iškviesti meistrą, palaikyti švarą</i>	SGP	Taip	1
		Ne	0

Sveikata ir gerovė

Siekiamas rezultatas: Jaunuolis(-ė) turi gerą fizinę, emocinę ir psichinę sveikatą.

Šios srities rodikliai nustato jaunuolio fizinės, psichinės ir emocinės sveikatos poreikius ir leidžia specialistams suprasti, ar šie sveikatos poreikiai nustatomi ir gydomi. Rodikliai atitinka oficialias sveikatos gairių rekomendacijas.

Balai: MIN 0, MAKS 27

RODIKLIAI / KLAUSIMAI	ŠALTINIS	ATSAKYMAS	BALAI
SG1: Koks tavo užpildytos psichinės sveikatos klausimyno rezultatas? <i>Vertinamas pokytis, lyginant programos pradžioje bei po 1 metų gautus rezultatus</i>	Psichikos sveikatos klausimynas		
SG2: Jei jaunuolis(-ė) siekia tam tikrų teigiamų pokyčių susijusių su išvaizda, fizine sveikata, ar projekto metu pavyko to pasiekti? <i>Pvz. svorio pokytis</i>	SGP	Taip	1
		Ne	0
SG3: Ar buvo nustatyti individualūs asmens sveikatos poreikiai? <i>Tai apima fizinę, psichinę ir emocinę sveikatą</i>	SGP, Psichikos sveikatos klausimynas	Taip	0,5
		Ne	0
SG3.1: Ar jaunuolis(-ė) proaktyviai naudojasi jam reikalinga parama ir/arba gydymą dėl nustatyto fizinės, psichinės ar emocinės sveikatos poreikio? <i>Tinkama psichinės ir fizinės sveikatos specialisto parama turi būti vertinama kiekvienu atveju atskirai ir priklauso nuo individualių poreikių. Praleisti metriką, jei jaunuolis(-ė) per pastaruosius 12 mėnesių atliko išsamų sveikatos įvertinimą ir nebuvo nustatyta fizinės, psichinės ir emocinės sveikatos poreikių.</i>	SGP, Psichikos sveikatos klausimynas	Taip	0,5
		Ne	0
SG4: Ar jaunuolis(-ė) geba palaikyti gerą emocinę / psichinę sveikatą?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
SG5: Ar susirgus jaunuolis(-ė) žino ir supranta, ką daryti, kad būklė pagerėtų?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
SG7: Ar jaunuolis(-ė) sugeba savarankiškai laikytis gydytojo sveikatos nurodymų?	SGP	Taip	1
		Ne	0

SG8: Ar per pastaruosius 12 mėnesių jaunuolis(-ė) lankėsi pas odontologą?	SGP	Taip	1
		Ne	0
SG6: Ar jaunuolis(-ė) žino, kur kreiptis, jei jam sutrinka sveikata? Pvz, e-receptai, e-sveikata	SGP	Taip	1
		Ne	0
SG7.1: Kiek jaunuoliui(-ei) pavyko sumažinti suvartojamo alkoholio kiekį? Praleisti klausimą, jei jaunuolis neturi piktnaudžiavimo alkoholiu problemos	SGP	100%	4
		75%	3
		50%	2
		25%	1
		0%	0
SG7.2: Kiek jaunuoliui(-ei) pavyko sumažinti rūkymą? Praleisti klausimą, jei jaunuolis nerūko	SGP	100%	4
		75%	3
		50%	2
		25%	1
SG7.3: Kiek jaunuoliui(-ei) pavyko sumažinti narkotinių medžiagų vartojimą? Praleisti klausimą, jei jaunuolis nevartoja narkotinių medžiagų	SGP	100%	4
		75%	3
		50%	2
		25%	1
		0%	0
SG8: Ar jaunuolis(-ė) programos metu įgijo vairuotojo pažymėjimą?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
SG9: Ar jaunuolis(-ė) jaučiasi fiziškai stiprus(-i)? <i>Subjektyvus vertinimas</i>	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
SG10: Ar jaunuolis(-ė) jaučia, kad turi reikalingą informaciją apie jiems priklausančią paramą?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
SG11: Ar per pastaruosius 12 mėnesių jaunuoliui(-ei) buvo atliktas lytinės sveikatos tyrimas? Praleiskite metriką, jei jaunas žmogus nėra seksualiai aktyvus	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
SG12: Ar jaunuoliui(-ei) yra prieinamos kontraceptinės priemonės?		Taip	1
		Ne	0

SG13: Ar jaunuolis(-ė) geba įvardyti, kas yra saugūs lytiniai santykiai, ir ar naudojasi kontraceptinėmis priemonėmis?		Taip	0,5
		Ne	0
SG14: Ar jaunuolis(-ė) geba įvardyti lytiškai plintančių ligų simptomus ir susirgimo priežastis?		Taip	0,5
		Ne	0
SG15: Ar esant reikiamybei jaunuolis(-ė) geba savarankiškai užsirašyti ir nueiti patikrai?	SGP	Taip	1
		Ne	0
SG16: Ar jaunuolis(-ė) turi sveikatos draudimą? <i>Ypač aktualu iš užsienio grįžusiems, besimokantiems, nedirbantiems ar baigusiems mokyklą ir dirbantiems nelegaliai, stovintiems darbo biržoje</i>	SGP	Taip	1
		Ne	0
SG17: Kiek kartų per dieną jaunuolis(-ė) maitinasi?	SGP	3	3
		2	2
		1	1

Santykiai

Siekiamas rezultatas: Jaunuolis(-ė) palaiko ilgalaikius santykius, kurie yra teigiami, pagrįsti pasitikėjimu ir palaikymu.

Šios srities rodikliai parodo socialinių ryšių kiekį ir kokybę. Santykiai yra labai svarbūs globos sistemoje esančių ir ją paliekančių jaunuolių tarpe. Kokybiški, pozityvūs santykiai teigiamai veikia jauno žmogaus gyvenimo aspektus bei bendrą gyvenimo gerovę. Pagrindinė šios srities metrika – tai kontaktų su šeimos nariais ir artimaisiais dažnumas, nors į šį aspektą atsižvelgiama tik tuo atveju, jei šie kontaktai laikomi tinkamais jaunuoliui(-ei).

Balai: MIN 0, MAKS 5,5

RODIKLIAI / KLAUSIMAI	ŠALTINIS	ATSAKYMAS	BALAI
S1: Kaip dažnai jaunuolis(-ė) bendrauja su jiems artimais žmonėmis? Artimu žmogumi laikomas romantinis partneris, giminaitis, draugas, šeimos nariai, tėvai, seneliai	SGP	Kartą per savaitę	
		Kartą per mėnesį	1
		Kartą per ketvirtį	0
S2: Ar jaunuolis(-ė) jaučia, kad prireikus gali pasikliauti artimaisiais? <i>Subjektyvus vertinimas</i>	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
S3: Ar jaunuolis(-ė) palaiko pasitikėjimu grįstus santykius su suaugusiuoju? Subjektyvus vertinimas	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
S4: Ar jaunuolis(-ė) turi jį palaikančių žmonių savo aplinkoje? <i>Subjektyvus vertinimas</i>	SGP	Taip	1
		Ne	0
S5: Ar jaunuolis(-ė) jaučia, kad gali pasitikėti kitais? <i>Subjektyvus vertinimas</i>	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
S6: Ar jaunuolis(-ė) turi artimų draugų, į kuriuos galėtų kreiptis nelaimės atveju? <i>Subjektyvus vertinimas</i>	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
S7: Ar jaunuolis(-ė) palaiko abipuse pagarba ir pasitikėjimu grįstus santykius poroje? <i>Subjektyvus vertinimas. Praleisti klausimą, jei asmuo nėra santykiuose</i>	SGP	Taip	0,5
		Ne	0

Pozityvus ir aktyvus laisvalaikis

Siekiamas rezultatas: Jaunuolis(-ė) yra socialiai aktyvus(-i) siekiant įgyvendinti savo talentus, pomėgius bei įsitraukia į bendruomenės veiklą.

Ši sritis vertina aktyvų dalyvavimą teigiamoje socialinėje, fizinėje ir bendruomeninėje veikloje. Pagrindinė šios srities metrika akcentuota į fizinio aktyvumo veiklas, kurias per savaitę atlieka jaunuolis. Rodikliai, vertinantys teigiamą dalyvavimą bendruomeninėse veiklose yra jaunuolio(-ės) įsitraukimo į šias veiklas dažnumas bei prieinamumas prie šių veiklų. Vertinama remiantis oficialiomis aktyvumo standartų gairėmis.

Balai: MIN 0, MAKS 14

RODIKLIAI / KLAUSIMAI	ŠALTINIS	ATSAKYMAS	BALAI
PL1: Ar jaunuolis turi tam tikrų gabumų ir stiprybių, kurias pats geba įvardinti? (Pvz. sporto šaka, muzikinis instrumentas, meno kryptis, rankdarbiai, kita)	SGP	Taip	1
		Ne	0
PL1.1: Jei jaunuolis yra įvardijęs norą stiprinti savo gabumus ir tobulėti, ar jam pavyko programos metu tą padaryti? Subjektyvus vertinimas	SGP	Taip	1
		Ne	0
PL2.1: Ar jaunuolis(-ė) turi mėgstamą veiklą? Pvz. būreliai, popamokiniai užsiėmimai skatinantys jaunuolio vystymąsi, ugdantys įvairius gebėjimus, leidžiantys reikštis kūrybiškai, lankomos jaunimo erdvės	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
PL2.2: Ar jaunuolis(-ė) turi galimybę užsiimti mėgstama veikla? Pvz., jei mėgsta groti, ar turi gitarą; jei mėgsta važinėti riedlente, ar ją turi?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
PL2.3: Ar jaunuolis(-ė) bent dvi valandas per savaitę užsiima mėgstama veikla būreliuose, jaunimo grupėse ir užsiėmimuose?	SGP	Taip	1
		Ne	0
PL3: Ar jaunuolis(-ė) užsiima fizinio aktyvumo (pvz. pasivaikščiojimas, bėgiojimas, šokiai, sporto klubas) ar sporto veikla (jei atsakymas yra „Taip“, nurodyti valandas per savaitę)? Taikyti gradaciją pokyčiui įvertinti	SGP	5+ val. / sav.	3
		3-4 val. / sav.	2
		1-2 val. / sav.	1
		Ne	0
PL4: Ar jaunuolis žino, kaip suplanuoti pozityvias laisvalaikio veiklas? Subjektyvus vertinimas	SGP	Taip	1
		Ne	0

PL5: Ar jaunuolis užsiima menine veikla?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
PL6: Ar jaunuolis užsiima intelektualia veikla? Pvz., skaito knygas, dalyvauja protmūšiuose, domisi politika, pan.	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
PL7: Ar jaunuolis yra patenkintas laisvalaikio kokybe? Vertinama pagal tai, ar jaunuolis norėtų likti tame pačiame taške, mažinti laisvalaikį ar kaip tik skirti daugiau laiko laisvalaikiui.	SGP	Taip	1
		Ne	0
PL8: Ar dėl asmenų, su kuriais jaunuolis renkasi leisti laisvalaikį, yra buvę neigiamų pasekmių? Baudžiamoji atsakomybė		Ne, nėra	3
		Yra ir sprendžia situaciją	2
		Yra ir suvokia neigiamas pasekmes	1
		Yra, bet nesuvokia	0
PL9: Ar jaunuolis yra patenkintas asmenimis/draugais, su kuriais leidžia laisvalaikį?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
PL10: Jei jaunuolis leidžia laiką ne vienas: ar asmenys, su kuriais jaunuolis leidžia laiką, daro jam teigiamą įtaką? / nedarą neigiamos įtakos?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0

Finansinis stabilumas

Siekiamas rezultatas: Jaunuolis(-ė) gauna pajamas ir sugeba tvarkyti savo finansus.

Šie rodikliai nustato jaunuolio(ės) finansinę padėtį ir visas pinigines problemas, kurias reikia spręsti. Pagrindinė metrika yra susijusi su jaunuolio(ės) finansine padėtimi, įskaitant gebėjimą savarankiškai įsigyti būtiniausias daiktus bei atsikratyti greityjų kreditų. Vertinama pagal oficialius minimalaus atlyginimo standartus.

Balai: MIN 0, MAKS 15

RODIKLIAI / KLAUSIMAI	ŠALTINIS	ATSAKYMAS	BALAI
F1. Ar jaunuolis yra finansiškai raštingas?	SGP		(4)
F1.1. Ar jaunuolis(-ė) geba kas mėnesį sutaupyti nenumatytiems atvejams?		Taip	0,5
		Ne	0
F1.2. Ar jaunuolis(-ė) turi banko sąskaitą?		Taip	0,5
		Ne	0
F1.3. Ar jaunuolis(-ė) supranta skolinimosi iš banko sąlygas?		Taip	0,5
		Ne	0
F1.4. Ar jaunuolis(-ė) žino, kokias paslaugas teikia finansinės institucijos?		Taip	0,5
		Ne	0
F1.5. Ar jaunuolis(-ė) supranta greityjų įsiskolinimų sąlygas ir pasekmes?		Taip	0,5
		Ne	0
F1.6. Ar jaunuolis(-ė) jaučiasi užtikrintai tvarkant savo finansus? <i>Subjektyvus vertinimas</i>		Taip	0,5
		Ne	0
F1.7. Ar jaunuolis(-ė) geba valdyti savo finansus? <i>Susidėlioti mėnesio biudžetą, atsidėti nenumatytiems atvejams</i>		Taip	0,5
		Ne	0
F1.8. Ar jaunuolis(-ė) geba sumokėti komunalinius mokesčius? <i>Praleisti klausimą, jei jis nėra aktualus jaunuoliui</i>		Taip	0,5
		Ne	0

F2: Ar jaunuolis(-ė) gauna pakankamai pajamų pasirūpinti savo baziniais poreikiais? <i>Daugiau nei MMA, be pašalpų</i>	SGP	Taip	2
		Ne	0
F3: Ar jaunuolis(-ė) turi įsiskolinimų mokant už komunalines paslaugas daugiau nei 2 mėn.?	SGP	Taip	0
		Ne	1
F4: Ar jaunuoliui pavyko sumažinti savo turimas skolas:	SGP	100%	4
		75%	3
		50%	2
		25%	1
		0%	0
F5: Ar jaunuolis(-ė) gauna stipendiją?	SGP	Taip	2
		Ne	0
F6: Ar jaunuolis programos metu ėmė greitųjų kreditų, paskolų?		Taip	0
		Ne	2

Darbas, mokslai ir studijos

Siekiamas rezultatas: Jaunuolis(-ė) gauna tinkamą mokyklinį, profesinį ar aukštąjį išsilavinimą, arba dirba, taip siekdamas(-a) savo užsibrėžtų tikslų.

Šioje srityje daugiausia dėmesio skiriama esamam globos sistemą paliekančio jaunuolio(-ės) užimtumo statusui, taip pat kitiems veiksniams, leidžiantiems jauniems žmonėms tobulėti akademiškai ar profesionaliai. Šioje srityje pateikiami du pagrindiniai su švietimu ir užimtumu susiję rodikliai, kurie parodo dabartinį jaunuolio(-ės) statusą.

Balai: MIN 0, MAKS 20,5

RODIKLIAI / KLAUSIMAI	ŠALTINIS	ATSAKYMAS	BALAI
DMS1: Ar jaunuolis(-ė) siekia vidurinio / profesinio / aukštesniojo / aukštojo išsilavinimo, įskaitant pameistrystę? <i>Praleisti klausimą, jei asmuo dirba</i>	SGP	Aukštojo	4
		Aukštesniojo	3
		Profesinio	2
		Vidurinio	1
		Pagrindinio	0,5
		Pameistrystės	0,5
		Nedirba ir nesimoko daugiau nei 6 mėn.	0
DMS2: Ar jaunuolis(-ė) programos metu įgijo vidurinį / profesinį išsilavinimą?	SGP	Taip	2
		Ne	0
DMS3: Kiek laiko jaunuolis(-ė) išsilaikė dabartinėje darbovietėje/vykde individualią veiklą? <i>Praleisti klausimą, jei jaunuolis šiuo metu mokosi arba yra NEET</i>	SGP	52 savaites	3
		26 savaites	2
		13 savaitių	1
		>13 savaitių	0
DMS4: Ar jaunuolis(-ė) įsidarbino pagal darbo sutartį programos metu/turėjo individualią veiklą?	SGP	Taip	1
		Ne	0

DMS5: Ar jaunuolis(-ė) dalyvavo mentorystės, šešėliavimo programose?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
DMS6: Ar jaunuolis(-ė) geba:	SGP		
DMS6.1 Susikurti CV?		Taip	0,5
		Ne	0
DMS6.2 Parašyti tinkamą motyvacinį laišką aplikuojant į darbą?		Taip	0,5
		Ne	0
DMS7: Ar jaunuolis(-ė) turi savo CV?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
DMS8: Ar jaunuolis(-ė) žino, ką daryti praradus darbą? T.y. užsiregistruoti UT, mokytis naujų įgūdžių ir pan.	SGP	Taip	1
		Ne	0
DMS 8.1 Ar jaunuolis(-ė) yra užsiregistravęs Užimtumo tarnyboje? Praleisti klausimą, jei jaunuolis turi darbą, stažuojasi arba mokosi	SGP	Taip	1
		Ne	0
DMS9: Ar jaunuolio(-ės) metiniai matematikos ir lietuvių kalbos vidurkiai yra patenkinami (>4 balai)?	SGP	Taip	2
		Ne	0
DMS10: Ar asmuo yra įgijęs apmokamos ar neapmokamos (pvz.: praktika) darbo patirties programos metu? (>3 mėn.)	SGP	Taip	2
		Ne	0
DMS11: Ar asmuo bent kartą per pastarąjį mėnesį yra gavęs profesinio orientavimo paslaugą? Praleisti klausimą, jei asmuo šiuo metu dirba arba mokosi	SGP	Taip	1
		Ne	0
DMS12: Ar jaunuolis(-ė) turi karjeros tikslų, pagrįstų savo kompetencijų suvokimu? Subjektyvus įvertinimas	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
DMS13: Ar jaunuolis(-ė) mano, kad jo darbas yra patenkinamos kokybės? (pvz.: santyčiai su darbdaviu leidžia siekti ilgalaikių tikslų) Subjektyvus įvertinimas	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
DMS14 Ar jaunuolis(-ė) programos metu buvo ilgalaikis (+6mėn.) bedarbis(-ė)?	SGP	Taip	0
		Ne	2
DMS15: Ar jaunuolis(-ė) programos metu dalyvavo jaunimo garantijų iniciatyvos pirminėje ar antrinėje intervencijoje?	SGP	Taip	1
		Ne	0

Kiti svarbūs veiksniai

Šalia šešių sričių, kurios pateikiamos Social Finance (2017) palydėjimo paslaugų rodiklių gide, siūloma atsižvelgti ir į kitus, ne mažiau svarbius rodiklius.

Šios sritys nebūtinai taikomos visiems jaunuoliams(-ėms), tačiau, jei jos yra aktualios kai kuriems programos dalyviams, lygiai taip pat svarbu fiksuoti šių sričių rezultatus.

**GYVENIMO
ĮGŪDŽIAI IR
SOCIALINĖ
ĮTRAUKTIS**

ASMUO SUSITVARKĖS BŪTINUS
DOKUMENTUS, TURI PRIEIGĄ
PRIE SPECIALISTŲ PAGALBOS IR
ĮGŪDŽIUS, REIKALINGUS
SAVARANKIŠKAM GYVENIMUI

**ĮTRAUKTIS
(mokymosi
sunkumai)**

ASMUO, TURINTIS MOKYMOŠI
SUTRIKIMŲ YRA VERTINAMAS
VIENODAI, AKTYVIAI DALYVAUJA
BENDRUOMENINĖSE VEIKLOSE,
SU JUO ELGIAMASI PAGARBIAI

**ANKSTYVA
TĖVYSTĖ**

ASMUO IMASI VEIKSMŲ,
KAD IŠVENGTŲ NĖŠTUMO
ARBA SĖKMINGAI
TVARKOSI SU MAMOS/TĖVO
PAREIGOMIS IR TOLIAU
SIEKIA UŽSIBRĖŽTŲ
GYVENIMO TIKSLŲ

Gyvenimo įgūdžiai ir socialinė įtrauktis

Siekiamas rezultatas: Jaunuolis(-ė) susitvarkęs būtinus dokumentus, turi prieigą prie specialistų pagalbos ir įgūdžius, reikalingus savarankiškam gyvenimui.

Šios srities rodikliai yra skirti įvertinti socialinę įtrauktį ir pasirengimą savarankiškam gyvenimui. Socialinė įtrauktis yra labai svarbi ir susijusi su keliomis skirtingomis sritimis. Svarbiausias aspektas—tai atlieptas banko sąskaitos poreikis (žr. finansinio stabilumo srityje).

Balai: MIN 0, MAKS 13

RODIKLIAI / KLAUSIMAI	ŠALTINIS	ATSAKYMAS	BALAI
SJ1: Ar jaunuolis(-ė) turi prieigą prie interneto taip dažnai, kaip reikia būtiniausioms užduotims atlikti?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
SJ2: Ar jaunuolis(-ė) turi pasą arba asmens tapatybės kortelę?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
SJ2.1 Ar jaunuolio(-ės) asmens tapatybės dokumentai yra jo nuosavybėje, o ne su trečiaisiais asmenimis?		Taip	0,5
		Ne	0
SJ3: Ar jaunuolis(-ė) turi gimimo liudijimą?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
SJ4: Ar jaunuolis(-ė) turi pakankamai gyvenimo įgūdžių ir bendrųjų kompetencijų, kad galėtų gyventi savarankiškai? <i>Subjektyvus įvertinimas</i>	SGP	Taip	1
		Ne	0
SJ5: Ar jaunuolis(-ė) geba savarankiškai pasigaminti karšto maisto?	SGP	Taip—geba pasigaminti pilnavertį maistą	2
		Taip—geba gamintis užpilamą maistą ir pusfabrikačius	1
		Ne	0
SJ6: Ar jaunuolis(-ė) moka sudaryti pirkinių sąrašą einant į parduotuvę ir ekonomiškai apsipirkti maisto produktų?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0

Sj7: Ar jaunuolis(-ė) geba skalbti, siūti ir pasitaisyti drabužius?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
Sj8 Ar jaunuolis(-ė) pagal amžių geba savarankiškai rūpintis savo išvaizda, nusipirkti jam reikalingų rūbų?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
Sj9: Ar jaunuolis(-ė) moka apsipirkti internetu?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
Sj10: Ar jaunuolis(-ė) moka naudotis e-bankininkyste?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
Sj11: Ar jaunuolis(-ė) turi el. pašta?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
Sj12: Ar jaunuolis(-ė) geba kasmet deklaruoti gyvenamąją vietą?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
Sj13: Ar jaunuolis(-ė) geba susitvarkyti socialines pašalpas?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
		Taip	0,5
Sj14: Jei jaunuoliui(-ei) reikia socialinio būsto, ar jis yra eilėje, ar žino kaip prisiregistruoti?	SGP	Ne	0
		Taip	0,5
Sj15: Ar jaunuolis(-ė) yra pakankamai savarankiškas spręsti jam svarbius klausimus dėl socialinės paramos? pvz. socialinio būsto, išmokų ir pan.	SGP	Ne	0
Sj16: Ar jaunuolis(-ė) geba susirasti jam reikalingą informaciją internete?	SGP	VMI pajamų deklaracija	0,5
		SODRA	0,5
		Valdžios vartai	0,5
		e-Sveikata	0,5
Sj17: Ar jaunuolis(-ė) geba susitvarkyti šalpos išmokas?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
Sj18: Ar jaunuolis(-ė) geba pasiieškoti ir pasinaudoti bendruomenės ištekliais ir paslaugomis?	SGP	Taip	0,5
		Ne	0

Įtrauktis (mokymosi sunkumai)

Siekiamas rezultatas: Jaunuolis(-ė), turintis(-i) mokymosi sunkumų, aktyviai dalyvauja bendruomeninėse veiklose, su juo (ja) elgiamasi pagarbiai.

Ši sritis vertina asmenų, turinčių mokymosi sutrikimų, įtrauktį. Ši sritis ir jos pagrindinė metrika yra svarbios tik tada, kai atitinkamas specialistas nustato specialiojo ugdymo poreikį ar mokymosi negalią.

Balai: MIN 0, MAKS 3

RODIKLIAI / KLAUSIMAI	ŠALTINIS	ATSAKYMAS	BALAI
Pagrindinis klausimas Ar jaunuolis(-ė) turi specialiųjų poreikių ar mokymosi negalią?	SGP	Taip	Tęsti į1kl.
		Ne	Praleisti šią sritį
]1: Ar jaunuoliui(-ei) buvo parengtas individualus švietimo, sveikatos ir priežiūros planas?	SGP	Taip	1
		Ne	0
]2: Ar buvo atliktas jaunuolio(-ės) švietimo, sveikatos ir priežiūros plano įvertinimas?		Taip	0,5
		Ne	0
]3: Ar jaunuolis(-ė) jaučia, kad turi reikalingą informaciją apie jiems priklausančią paramą ir turi prieigą prie įvairių veiklų ir užsiėmimų? <i>Subjektyvus įvertinimas</i>	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
]4: Ar jaunuolis(-ė) jaučiasi įgalintas priimti sprendimus ir kontroliuoti savo gyvenimą? <i>Subjektyvus įvertinimas</i>	SGP	Taip	0,5
		Ne	0
]5: Ar asmuo jaučiasi, kad turi palaikymą dalyvaudamas visuose savo gyvenimo aspektuose? <i>Subjektyvus įvertinimas</i>	SGP	Taip	0,5
		Ne	0

Ankstyva tėvystė

Siekiamas rezultatas: Jaunuolis(-ė) imasi veiksmų, kad išvengtų nėštumo arba sėkmingai tvarkosi su mamos/tėvo pareigomis ir toliau siekia užsibrėžtų gyvenimo tikslų.

Ši sritis orientuota į ankstyvos tėvystės prevenciją, taip pat į elgesio ir veiksmų, skatinančių sveiką nėštumą, skatinimą. Pagrindinė šios srities metrika yra aktuali visiems jauniems žmonėms, įskaitant tuos, kurie šiuo metu nesilaukia kūdikio, ir yra pagrįsta kontraceptinių priemonių naudojimo svarba.

Balai: MIN 0, MAKS 8

RODIKLIAI / KLAUSIMAI	ŠALTINIS	ATSAKYMAS	BALAI
AT1: Ar jaunuolis(-ė) visada naudoja kontraceptines priemones? Praleisti šią sritį, jei asmuo nėra seksualiai aktyvus.	SGP	Taip	1
		Ne	0
AT2: Ar jaunuolis(-ė) baigė lytinio švietimo programą? Įskaičiuojamos ir lytinio švietimo pamokos, lankytos mokykloje	SGP	Taip	1
		Ne	0
AT3: Ar jaunuolė/jaunuolio partnerė laukiasi kūdikio?			
AT3.1: Ar jaunuolė laikosi oficialių sveikatos nėštumo metu nurodymų/ ar jaunuolis palaiko besilaukiančią partnerę? Tai apima alkoholio vartojimą / rūkymą, reguliarią mankštą, sveikos / saugios mitybos laikymąsi, rekomenduojamų vitaminų ir papildų vartojimą, ultragarso tyrimus bei rekomenduojamas vakcinacijas.	SGP	Taip	1
		Ne	0
AT3.2: Ar asmuo dalyvauja nėštumo patikrinimuose ir programose? Tai apima akušerės paskyrimus, planuojamus patikrinimus ligoninėje / skenavimus, planuojamus šeimos gydytojų paskyrimus / skiepus ir nėščiųjų priežiūros programas.	SGP	Taip	1
		Ne	0
AT4: Ar jaunuolis užsiregistravo ar lankė auklėjimo kursus?	SGP	Taip	1
		Ne	0
AT6: Kaip dažnai asmuo bendrauja su savo vaikais? Praleisti klausimą, jei asmuo neturi vaikų, šiuo metu gyvena su vaikais arba kontaktas laikomas netinkamu.	SGP	Kasdien	3
		Kas savaitę	2
		Kas mėnesį	1

A black and white photograph of a stack of books on a shelf. The books are stacked vertically, with their spines facing the viewer. The top book has the word 'Boys' written on its spine in a cursive font. The stack is positioned on the right side of the frame. On the left side, there is a solid teal rectangular overlay. The word 'BIBLIOGRAFIJA' is written in bold, black, uppercase letters on this teal background.

BIBLIOGRAFIJA

BIBLIOGRAFIJA

- [1] Statistikos departamento duomenys. [internete] <https://bit.ly/3bhVmJC>
- [2] SPPD (2015) „NAŠLAIČIŲ IR TĖVŲ GLOBOS NETEKUSIŲ VAIKŲ SAVARANKIŠKO GYVENIMO ĮGŪDŽIŲ UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS“ p. 31 [internete] <https://bit.ly/30hU1Mu>
- [3] BGI Consulting (2020), Institucinės globos Pertvarkos I-ojo etapo vertinimas, [internete] <https://bit.ly/362cFdj>
- [4] Mendes, P. ir Moslehuddin, B. (2006) From Dependence to Interdependence: Toward better outcomes for young people leaving state care, *Child Abuse Review*, Volume 15, pp. 110-126
- [5] Wade, J. ir Dixon, J. (2006) Making a home, finding a job: investigating early housing and employment outcomes for young people leaving care. *Child and Family Social Work*, 11, pp. 199–208.
- [6] Stein, M (2006) Research review: young people leaving care. *Child and Family Social Work*. pp. 273- 279.
- [7] Independent Minimum Living Standarts Recommended For Children In Care. OPPAGA. Report No. 04-78. November, 2004.
- [8] Remtasi Europos socialinių paslaugų tinklo (European social network) tyrimais [internete] <https://bit.ly/3ehrHIT>
- [9] Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas (2020), Skurdas ir socialinė atskirtis Lietuvoje, [internete] <https://bit.ly/2i06Ntd>
- [10] SADM vidinis problemų medis.
- [11] Versli Lietuva (2019) „Viešųjų paslaugų perdavimo gidas“ [internete] <https://bit.ly/3kLftCY>
- [12] Council of Europe, Socialinė įtrauktis, [internete] <https://bit.ly/38akYag>
- [13] Šilalės rajono savivaldybės taryba (2020), „SPRENDIMAS DĖL PALYDIMOSIOS GLOBOS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMO ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ [internete] <https://bit.ly/3qjOxvx>

BIBLIOGRAFIJA

- [14] Sos vaikų kaimai. 2020. Sos Vaikų Kaimai • Padedame Jaunuoliui. [internete] <https://bit.ly/38cAOjN>
- [15] Patria.lt. 2020. Savarankiškumo Ugdymo Centras "Kitaip" | Patria. [internete] <https://bit.ly/38cAGAP>
- [16] Vpscentras.lt. 2020. Vpsc | Kas Mes Esame. [internete] <https://bit.ly/3biQ9kF>
- [17] Maltieciai.lt „Apie mus“ [internete] <https://bit.ly/2NRMVMc>
- [18] vilnius.caritas.lt „Misija, vizija, vertybės“ [internete] <https://bit.ly/3bPJVIId>
- [19] Jurjonė, K., 2020. Palydimosios Globos Galutinis Apibendrinimas. [.ppt prezentacija]
- [20] Palydimosios globos paslaugų teikimo techninė specifikacija (2019) Projektas: Tvaraus perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų sistemos sąlygų sukūrimas Lietuvoje.
- [21] Social Finance, 2017. *Technical Guide*. Leaving well: An outcomes framework to promote successful transitions for care leavers. [internete] <https://bit.ly/3rwsrnj>